

מסורת הש"ס

^[א] שנת קז: [תוספתא פ"ג, ב]
שנת קז: ע"ט, א]
שנת קז: ד]
[נס וס"ג, א]
שנת קז: קיג.
עריכות: ס. ע"ז לז: א]
ו]
ע"פ חז"ל: שנת קז: ד"ה הלכה,

הגהות הב"ח

^[א] גמ' והכ"א כפור למגדל
וזכי לבית לגינה:
[ב] חז"ל
ד"ה כל הכא וכו' ושיעור גובה היה להם ככתלים:
[ג] ד"ה ותיבא וכו'
הרדס"אזכר פטור וא"ת וכו' דלמך התם רשב"ג מחוסר זידה:

מוסף רש"י

ביבירין של חיה ושל עופות. קרפפות מוקפין, אין צדין מהם ביום טוב. אלתא לאו נילוד ועומד קא חשיב ליה, ש"מ המנטיס לניצר אין וז צידמו (שבת קז:). ואין נותנין לפגירה מזונות. כיון דהן מוקפין לא מצי למטרם עליהו (שם). הא ר' יהודה. היא דלחן דנין ר' יהודה היא, דמתנימין לא חשיב לה זידה עד שינטיסו לבית (שם). הצד צפור. עד שהנטיסן, למנטיסן, משטיי"ר בלע"ז, חייב דוי היא זידמו, אבל אם הכניסו לבית אינו נילוד בך, שאלא לו דרך מלכות (שם קז:). וצבי לבית. וצבי נילוד משכניסו לניצו ונעל בפניו, אבל אם הכניסו לגינה או לתער אין זו זידה (שם). אלא עופות אעופות קשיא. דלא כן לר' יהודה כיון לרצנן כפור למגדל קאמרי (שם). בביביר מקורה. לאו נילוד (שם). בצפור דרור. ממני דקמני כפור לבית לא, כנפור דרור עסקינן, שדרכה לרוד בבית כנשדה ומשמט מוות לחות (שם). השתא דאחית להכי. לאוקמינהו מקיימו כרצנן (שם). שחריא. מרובה, שהוא שוחה לאחור בזה (שם). עוקצי. ונאי להשמט ביה (שם). ואידך. כל מי שאיטו כן (שם). מכלל דפליגי. והא אוקמינא דרצנן נמי צביצר קטן אמרי כן (שם). ונאי נפקא לך מביה. כל שכן כיון דלא פליגי עליה הלכתא כותיה (שם) כיון חלקין בזה הלכה נלמדו של כמותו (ע"ז לז:). אמרא גמור זמורתא תהא. אומר השמועה צמריה בעלמא בלא טריך (שם) בתמיה, אבי תלמידו של רב יוסף וקא"ל אמה תלמידו לומר הלכה כמותו ותהא כמר בעלמא, דלי אין חלקין הלכה למה לי (ע"ז לב:).

רבינו חננאל

ביבירין של חיה ושל עופות ושל דגין אין צדין מהן ביו"ט כו', קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות. ומפרקינן לא קשיא מתניתין ר' יהודה היא, דתנן בפ' ר' אליעזר אומר כו', ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב, שי"מ דר' יהודה כל חיה שהיא בבית נגמרה צידתה, והמכניסה בבית שצד [חייב], אבל צד הצבי והכניסו לביבירין פטור, שאינה צידה. וכיון שלענין שבת פטור שאינו כצדור, אסור לצוד אותו ביו"ט מן הביבירין, לפיכך שנה בברייתא אין צדין, כי הביבירין לר' יהודה כיצר חשובין. ומתניתין דקתני אבל צדין חיה מן הביבירין,

המחוסר זידה, שזריך ללודו: **גב'** **הצד** **לפור**. מן החוק עד שהכניסו למגדל עד שקורין מישטיי"ר או הצד כצי מן החוק עד שהכניסו לבית בשבת: **חייב** דכיון דהכניס כפור למגדל ונעל לפניו הרי הוא אחוז ועומד ונגמרה צידמו וכן כצי לבית ונעל בפניו. אבל כפור שהכניס לבית ונעל בפניו פטור שיואל לו דרך חלונות ואין כלן זידה או כצי שהכניסו מן החוק לניצר ונעל לפניו אין זו זידה: **וחכמים אומרים כפור למגדל**. היא זידמו כאשר אמרת אבל כצי אין זריך עד שיכניסנו לבית דאף לגינה ולתער ולציצר הוי זידה ומתניתין דקמני דנין מן הביצירין ביום טוב רצנן היא דלמרי משנכנס לציצר הוא נלוד ועומד וברייתא ר' יהודה: **אלא עופות קשיא**. דהא כולוהו מדור דלין זידמן אפילו לבית: **מקור**. שיש לו גג: **הגא**. דקמני גבי שבת כפור למגדל ולא לבית: **כצפור דרור**. שדרה צבית כנשדה שידועת להשמט בזויות הצית לכל צד ולכן נקראת דרור על שם דירה שדרה בכל מקום: **השפא דאסיס להכי**. דעופות אעופות לא קשו אהדדי ולא דחיקא לאוקומי מתני' בפלוגתא דתנאי מיה אחיה נמי לא מוקמא כתנאי אלא תרוייהו כרצנן ומתניתין צביצר קטן וכן היא דשבת וצרייתא דקמני אין דנין צביצר גדול ויש לה להשמט. ורשב"ג אף צביצר קטן פליג אס יז"ל הצא מנודה אי נמי לאו לאפלוגי אחא אלא לפרושי דללקמן: **צדח שחיא**. צפעס אחת שהוא שוחה עליו לתפשו אית לו להשמט ממנו: **עוקצי עוקצי**. זוויות: **דנפלי עולא דכפלי אהדי**. מרוב קטנו וקצרו: **הלכה מכלל דפליגי רצנן עליה למימר כל הביצירין שוין בתמיה** והא אוקמינא צביצר קטן משום דנלוד ועומד: **מאי נפקא לך מינה**. אי אמיינא הלכה כ"ש דלי לא פליגי הלכתא היא: **אמר ליש גמרא גמור זמורתא חא**. משל שוטים הוא כמו זצון חצין תגרלא חקרי (ב"מ דף מ:). כך גמרא גמור אומר לתלמיד שוטה למוד הן אמת הן שבוש ויהא לך לומר וסרי: **הצא מנודה**. כלומר שזריך לנפש מחבולות לתפשו והיינו שיעורא דציצר גדול דלעיל ואידך ציצר קטן. ורצ אשי שעריניהו לעיל בתערל שיעורא ורצ יוסף צהאי שיעורא: **הרדיסאות**. על שם מקומם וי"א ע"ש הורדוס והן הגדלים צבחים: **לכלוצו**. סל שמקנינן צו כמו כללוצו מלא עוף (ירמיה ה). אווזין ותרנגולין צאין לערצ לכלוצו ונזח לתפשן שם הלכך הרי הן כנלודין ועומדים ומותר ללודן אפילו חוץ לכלוצן: **יוני שובך** **ויוני עלייה**. יוני הצר הן ושטין ואוכלין בחוק: **בטפיהן צבירות** גרס.

כמין פכין נותנין בחומות הצירות והמגדלים לקנן שם עופות הצר: **ומוזנות** עלין. הלכך כצהמה הן וחשיצי מוזמן: **הני עצידי לרצוי**. יוני שובך עשוין להשמט ולצרוח מפני בני אדם: **לכלוצן קאמרינן דעצידי לרצוי**. פורחין עד קינן וצריך לעלות אחריהן וגם שם נשמטין ממנו ויורדין: **בתנאי' מוסרין** הן. צגמ' פריך מעשה לסמור: **אלא שאין לרצוי לקנל הימנו**. שאני שונאי: **גב'** **מעשה לספור**. בתמיה וכי דרך המדברים לומר דצר ומציאין מעשה אחריו להכחיש דבור הראשון: **ספק מוכן**. כלומר חזו שאמרנו לא יטול מהן מספק דהיינו ספק מוכן וספק מוקפה ואסור לאו דצרי הכל היא אלא פלוגתא דרצנן גמליאל ור' יהושע היא לקמן בשמעמין מיימין לה צברייתא: **דמסני לה**. להא דשמואל דלסר ספק מוכן: **אחא**. מאן דמתני אמתניתין אמר אין הלכה כר"ג דלא שייך למימר הלכה כר' יהושע משום דלא תני ליה לרד' יהושע בשמתניתין:

המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר: **גב'** ורמיננהו ^[א]ביבירין של חיה ושל עופות אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנין לפניהם מזונות קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא ר' יהודה הא רבנן דתנן ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב לבית הוא דמחייב אבל לביבירין לא וחכמים אומרים א"צפור למגדל וצבי ^[א]לגנה ולחצר ולביבירין אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא הא נמי לא קשיא הא בביביר מקורה הא בביביר שאינו מקורה והא בית דכביביר מקורה דמי ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל אין לבית לא אמר רבה בר רב הונא ז"הכא בצפור דרור עסקינן שאינה מקבלת מרות דתנא דבי ר' ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור שדרה בבית כבשדה השתא דאתית להכי חיה אחיה נמי לא קשיא הא בביביר קטן הא בביביר גדול היכי דמי ביביר קטן היכי דמי ביביר גדול אמר רב אשי יכל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא ביביר קטן ואידך ביביר גדול אי נמי כל היכא דאיכא עוקצי עוקצי ביביר גדול ואידך ביביר קטן אי נמי יכל היכא דנפלי טולא דכתלי אהדדי ביביר קטן ואידך ביביר גדול: **רשב"ג** אומר לא כל הביבירין שוין וכו': ^[א]אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה

כרבי שמעון בן גמליאל ^[א]אמר ליה אבבי הלכה מכלל דפליגי ^[א]אמר ליה ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הכל שאומר הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אבבי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותניא יהצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותניא הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו במפיחין בבירות חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומוזנות עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מוזנות עליך רב מרי אמר הני עבידי לרצויי והני לא עבידי לרצויי כולוהו נמי עבידי לרצויי לכלובן קאמרינן דעבידי לרצויי: **בתנאי'** ימצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: **גב'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני הספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיכא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אומר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיכא דמתני לה אהא דתניא שוחטין

אין צדין פרק שלישי ביצה

כר.

כ"ל **היכא דנפלי טולא מן הכתלים**. ושיעור ^[א]היה להם גובה ככתלים של ציבירין: **כ"ל** **שאומר הבא מצודה ונצודנו כו'**. וא"ת והרי אמרינן לעיל שיעור אחר ופ"ה דלדידי ואידי חד שיעורא הוא דוחק הוא דלאס כן אמאי מפרש אותו פעם אחרת והלא פירש לעיל היכי דמי ציצר גדול וכו' לכן יז"ל דלעיל מייירי צצהמה וחיה והכא מייירי צעופות ואע"ג דלעיל קאמר הא צביצר מקורה מכל מקום לא פירש שיעור הציצר צכמה לא הוי מחוסר זידה והשתא ניחא דפריך עלה מאוויזן ותרנגולין: ^[א]

ותנאי' הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות ^[א]. וא"ת והא קיימא לן כל פטורי שבת פטור אבל אסור מדרבנן ומתניתין נמי מודה דפטור אבל אסור מדרבנן וי"ל לפי מה שפירשמי צמתניתין ניחא דגורין מוזנות גזירה שמה יבא אלך מהן דלאס כן ע"כ זריך לומר דאסור מן התורה דלאס אינו אסור אלא מדרבנן לא הוה גורין ליתן מוזנות משום שמה יצודס דהוי גזירה לגזירה אי נמי סמך אהאיא דמנן פ' האורג במסכת שבת (דף קו: ושם) דלמר התם ר"ג מחוסר זידה אלך לתוכו פטור דהא מחוסר זידה [וא"כ] הצד מתוכו חייב והכי פריך הואיל ואוקמת מחוסר זידה דרנז"ה לומר כל שאומר הצא מנודה ונלודנו א"כ היכי קאמרת הכא הצד אווזין ותרנגולין פטור הא שפיר חשיצ מחוסר זידה כיון שזריך לומר הצא מנודה ונלודנו וצמחוסר זידה הצד מתוכו חייב והכא הוי הצד מתוכו: אלא

כרבי שמעון בן גמליאל ^[א]אמר ליה אבבי הלכה מכלל דפליגי ^[א]אמר ליה ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אבבי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותניא יהצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותניא הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו במפיחין בבירות חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומוזנות עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מוזנות עליך רב מרי אמר הני עבידי לרצויי והני לא עבידי לרצויי כולוהו נמי עבידי לרצויי לכלובן קאמרינן דעבידי לרצויי: **בתנאי'** ימצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: **גב'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני הספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיכא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אומר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיכא דמתני לה אהא דתניא שוחטין

כמין פכין נותנין בחומות הצירות והמגדלים לקנן שם עופות הצר: **ומוזנות** עלין. הלכך כצהמה הן וחשיצי מוזמן: **הני עצידי לרצוי**. יוני שובך עשוין להשמט ולצרוח מפני בני אדם: **לכלוצן קאמרינן דעצידי לרצוי**. פורחין עד קינן וצריך לעלות אחריהן וגם שם נשמטין ממנו ויורדין: **בתנאי' מוסרין** הן. צגמ' פריך מעשה לסמור: **אלא שאין לרצוי לקנל הימנו**. שאני שונאי: **גב'** **מעשה לספור**. בתמיה וכי דרך המדברים לומר דצר ומציאין מעשה אחריו להכחיש דבור הראשון: **ספק מוכן**. כלומר חזו שאמרנו לא יטול מהן מספק דהיינו ספק מוכן וספק מוקפה ואסור לאו דצרי הכל היא אלא פלוגתא דרצנן גמליאל ור' יהושע היא לקמן בשמעמין מיימין לה צברייתא: **דמסני לה**. להא דשמואל דלסר ספק מוכן: **אחא**. מאן דמתני אמתניתין אמר אין הלכה כר"ג דלא שייך למימר הלכה כר' יהושע משום דלא תני ליה לרד' יהושע בשמתניתין:

שוחטין מחוסר צידה מותר. **בתנ'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן א"כ יודע שנצודו מעיו"ט. ספק אסור, ומעשה בני שהביא לר"ג כו'. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איכא דמתני לה אהא דתניא שוחטין מן הביבירין ביו"ט, אכל לא מן הרשות כו'. ותריצנא הכי, ר' שמעון בן אלעזר אומר בא ומצאן המצודות שנתקלקלו מערב יו"ט, בידוע שמערב יו"ט ניצוד, [הא] ספק נעשו כמי שנצודו ביו"ט ואסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

עין משפט
גר מצוה

ד א ב מיי פ"י מהלכיי
שבת הלכה י יט
מנחם לאחין סה טושי"ע א"ח ס"י
שטן סעף א:

ה ג ד מיי" שם הלכה כ:
ו ה מיי פ"צ מהל' י"ט
הלכה ז סמנ שם טור
ש"ע שם סעף יג וס"י תלז
סעף ז:

ז ח מיי" שם הלכה ה [ופ"י מהלכות שבת הלכה דן]
טושי"ע שם סעף ז:
ח ז ח מיי פ"צ מהל' יו"ט הלכה ח סמנ
לאחין סה טושי"ע א"ח ס"י
תלז סעף ג:

לעזי רש"י

מישטיי"ר. ארון כלים.

רבינו חננאל (הבשך)

רחכמים הוא דפליגי עליה דר' יהודה, ותנן הצד צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביבירין נגמרה צידתו וחייב בשבת, וקתני לחצר ולביבירין, ביבירין הוא דומיא דחצר, כאשר כל מה שבחצר מותר לצוד אותו ביו"ט, כך כל מה שבביבירין צדיי הוא קודם לכן. אסיקנא עופות אעופות לא קשיא, מתניתין בביביר מקורה והוא כבית ונגמרה צידתו, וברייתא בביביר שאינו מקורה שלא נגמרה צידתו, כיון שאינו מקורה יתכן (שיפתח) [שיפתח] אותו כן בכל שעה שירצה, לפיכך אין צדין. ואי קשיא לך דהא בין ר' יהודה ובין רבנן הצד צפור לבית בשבת פטור הוא, שלא נגמרה צידתו, וזונה הבית מקורה הוא, ואנפי"א אינה צידה, וכיון דבשבת פטור, ביו"ט אסור לצוד ממנו. חלוקתם בצפור דרור הוא, ושאינו צפור דרור משאר עופות, דשאר עופות כיון שניכנסין בביביר מקורה נגמרה צידתן, אבל צפור דרור אינה מקבלת מרות, ואין נגמרת צידתה אלא במגדל. בחד שחייא פירוש כגון ריצה אחת ואינו צריך לפרש בניי. כל היכא דנפל טולא דמתלין אהדי. פירוש בעת שהחמה במזרח, צל כותל המערבי מגיע עד כותל המזרחי, והוא ביביר קטן. רשב"ג אומר היכי דמי מחוסר [עצירה]. ואסיק' ואע"פ דבאין לכלובן לערב, כגון יוני שובך ויוני עלייה, כיון דבעי דבויי להו, אסור לצוד מהן ביו"ט. אבל אווזין ותרנגולין ויונים הרדסיות, אע"ג דצדין אותן, כיון דבאין לכלובן לערב ומוזנותן עליי, ולבוא לכלובן מיהא לא בעו דבויי, דבני תרבות הן, ואין בורחין מבני אדם אלא כשרואין כי באין לצודן ^[א][מניחין לצודן]. צדין מהן ביו"ט. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג, דכל מחוסר צידה בענין שאמרנו אסור, ושאינו מחוסר צידה מותר. **בתנ'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן א"כ יודע שנצודו מעיו"ט. ספק אסור, ומעשה בני שהביא לר"ג כו'. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איכא דמתני לה אהא דתניא שוחטין מן הביבירין ביו"ט, בידוע שבערב יו"ט ניצוד, [הא] ספק נעשו כמי שנצודו ביו"ט ואסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

(ב) כ"ז דל"ז.